

En gruppe af højtlønnede har adgang til fuldt pensionstillæg

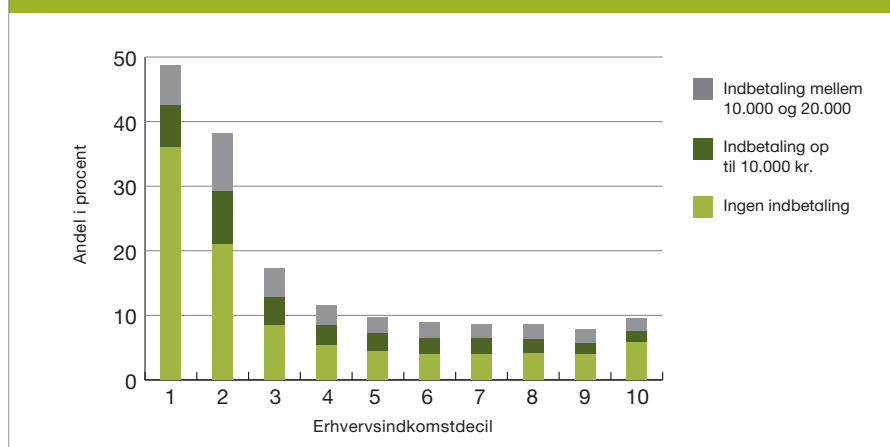
De hører til blandt dem med de højeste indtægter i Danmark. Alligevel har nogle af dem adgang til at få offentlige ydelser – bl.a. fuldt pensionstillæg – når de engang når pensionsalderen på linje med dem, der gennem livet har haft de laveste indkomster.

Arbejdsmarkeds-pensioner har stor udbredelse i Danmark, og op mod 9 ud af 10 af dem, der er i arbejde, sparer op til pension ud over ATP. Alligevel viser en ny analyse fra ATP, at der blandt den halvdel af de erhvervsaktive, der har de højeste indtægter, stadig er op mod 9 pct., der betaler meget lidt ind til pension. De udgør den såkaldte restgruppe, når der ses på et enkelt år. Konsekvensen er, at de af det offentlige i vidt omfang vil blive betragtet som økonomisk dårligt stillede, den dag de går på pension.

Det kan være, at de på anden vis har lagt penge til side – fx i et hus, et sommerhus, en virksomhed, eller de har købt en grund. Til forskel fra privat pension indgår den slags opsparing imidlertid ikke – eller ikke på samme måde – når der skal tages stilling til, hvad de er berettiget til.

I analysen er der i første omgang set på erhvervsaktive danskeres indbetaling til pension i 2012. De erhvervsaktive er,

Erhvervsaktive uden eller med lave pensionsindbetalinger i 2012
- andel i ti erhvervsindkomstgrupper

I den halvdel af den erhvervsaktive befolkning (her de 30-59-årige), der tjener mest, er der i gennemsnit op mod 9 pct., der indbetaler fra 0 til 20.000 kroner justeret i forhold til beskæftigelsesomfang til en pensionsopsparing ud over ATP. Det medfører, at de har udsigt til at fremstå som økonomisk dårligt stillede, den dag deres pension skal udregnes, og at de kan få udbetalt det samme – højeste – pensionstillæg, som de økonomisk dårligt stillede folkepensionister, selvom de har haft ganske høje indtægter under vejs.

som det fremgår af figuren, delt op i tiendedele – såkaldte deciler. Nemlig den tiendedel, der tjente mindst, den der tjente næstmindst og så fremdeles. Blandt de lavest lønnede er der – ikke overraskende – mange, som ikke får lagt penge til side til pensionslivet.

Men hvad, der måske overrasker en del mere, er, at det billede også gør sig

gældende for dem, der tjener mest. Altså, at der også blandt erhvervsaktive med ganske høje erhvervsindkomster er grupper, som lægger så lidt til side til pensionistlivet, at de kommer til at fremstå som økonomisk dårligt stillede, den dag deres pension skal udregnes. Figuren viser, at op mod 9 pct. i den rigeste halvdel, har betalt mindre end 20.000 kr. ind til pension ud over ATP i 2012. ►

Restgruppeproblemet vedrører således alle indtægtslag. De selvstændige er overrepræsenteret på alle indkomstniveauer. Lønmodtagere med lav uddannelse og indvandrere fylder meget i de lave indkomstniveauer.

Tallet 20.000 kr. ud over ATP har stor betydning, fordi det i store træk er den indbetaling, der er nødvendigt livet igennem for at nå en pensionsudbetaling, der er så stor, at man havner uden for de sociale ydelsers målgruppe. Med en mindre årlig opsparing har man mindre at gøre godt med. I den situation træder det offentlige til og yder f.eks. fuld folkepension – altså fuldt grundbeløb og fuld pensionstillæg – og måske også andre ydelser.

Billedet det samme over 10 år

Beregningen er også foretaget over en 10-årsperiode. I denne beregning, er der set på pensionsopsparingen for dem, der var 39, 49 og 59 år i 2012 i perioden fra 2003-2012. Det har betydning, fordi det samlede pensionsresultat ikke afhænger af, om man har tilhørt restgruppen eller har sparet meget lidt op i det enkelte år. Det afgørende er, hvor stor en del af det samlede arbejdsliv, der er tilbragt i den slags situationer.

Når der ses på en længere periode, er gruppen, der slet ikke sparer op, mindre, men det overordnede billede er i øvrigt grundlæggende det samme. Der er ganske store grupper af erhvervsaktive, der kun sparer lidt op, og det gælder også i de øverste indtægtsklasser.

"I de øverste 5 deciler har i størrelsesordenen 8 pct. så lille en opsparing, at de har udsigt til at fremstå som økonomisk

dårligt stillede, den dag deres pension skal udregnes," siger senioranalytiker i ATP Michael Jørgensen og fortsætter:

"Årsagen er, at trafikken ud og ind af restgruppen blandt de erhvervsaktive ikke er særlig stor, og derfor er det generelt sådan, at det der er sparet for lidt i et år, ikke hentes ind gennem tilsvarende større opsparing i andre år."

2.000-3.000 personer hvert år

Dette billede betyder helt konkret, at trækket på offentlige ydelser øges. På længere sigt vil der på trods af den bedre pensionsdækning i Danmark alt andet lige være i størrelsesordenen 2.000-3.000 nye pensionister hvert år som, på trods af at de har haft en høj indkomst gennem arbejdslivet, har ret til de højeste pensionssatser.

De kunne i vidt omfang have sparet op til pension på linje med andre med samme økonomiske vilkår, men det har de ikke gjort. Derfor bliver de kompenseret. Hvilket er et stort problem, siger professor i nationaløkonomi ved Aarhus Universitet Nina Smith: "Vi har her at gøre med det, vi økonomer kalder et free-riderproblem. Nemlig, at man kan undlade at opføres sig ansvarligt, uden at det har nogen konsekvenser."

Hun peger på, at kernen i det danske velfærdsamfund er, at vi forsikrer hinanden imod uforudsete hændelser. Hvis du får et handicappet barn, bliver syg eller arbejdsløs, så træder fællesskabet til.

"Livet udsætter os for mange overraskelser. Men at blive gammel er ikke en af dem. Derfor er et liv på pension helt forudseligt. Hvis man har råd og undlader at spare op, så overlader man

regningen til fællesskabet. Det er simpelthen et problem og ikke rimeligt over for dem, der ansvarligt sparer op til sig selv," siger hun

Derfor bør man overveje en form for obligatorisk pensionsopsparing: "For alle, der arbejder og tjener penge, burde det simpelthen være obligatorisk at lægge en vis andel af lønnen fra til alderdommen. Nogle grupper – fx studerende eller arbejdsløse – kan selvfølgelig få problemer med at spare op. Men det må man finde politiske løsninger på," siger hun.

Sådan er der regnet

Opgørelsen omfatter de 30-59-årige, som havde en erhvervsindkomst i 2012. Populationen er opdelt i deciler efter erhvervsindkomstens størrelse. I hver decil er der herefter opgjort en andel, som er helt uden indbetalinger til privat pension (arbejdsmarkedspension og privat individuel pension) henholdsvis en andel, der har meget små pensionsindbetalinger - her defineret som mindre end 20.000 kr. om året (2012) ud over ATP for en fuldtidsbeskæftiget svarende til den årlige indbetaling, der er nødvendig for ikke at havne i de sociale ydelsers målgruppe (en livsvarig supplerende pension på 66.500 kr. om året i 2014).

Tjenestemænd er tillagt et fiktivt bidrag på 15 pct. med det formål at sikre, at de ikke optræder i restgruppen.